

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Grupa Robocza – Programowanie Wspólnej Polityki Rolnej

Warszawa 23 lipca 2026 r.

Materiał informacyjny z piątego posiedzenia Grupy Roboczej ds. programowania Wspólnej Polityki Rolnej po 2027 roku

W dniu 21 lipca 2026 r. odbyło się piąte posiedzenie Grupy Roboczej ds. Programowania Wspólnej Polityki Rolnej po 2027 roku, funkcjonującej w ramach prac nad przygotowaniem Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na lata 2028–2034. Spotkanie przeprowadzono w formule on-line z wykorzystaniem platformy MS Teams. Wśród uczestników (312 osób) byli przedstawiciele: administracji publicznej, środowiska naukowego, organizacji rolniczych, izb rolniczych, instytutów badawczych, jednostek doradztwa rolniczego oraz innych podmiotów zaangażowanych w proces przygotowania rozwiązań dla Wspólnej Polityki Rolnej po 2027 roku. Tematem przewodnim posiedzenia była **odporność środowiskowa i klimatyczna gospodarstw rolnych**. Program posiedzenia obejmował dwie prezentacje (IUNG-BIP i MRiRW) oraz dyskusję uczestników.

OTRWARCIE POSIEDZENIA

Posiedzenie otworzył pan Bogdan Pomianek - Przewodniczący Grupy Roboczej. Witając uczestników podkreślił, że Grupa Robocza stanowi forum wymiany doświadczeń i poglądów pomiędzy administracją, środowiskiem naukowym oraz przedstawicielami organizacji związanych z rolnictwem.

Wyjaśnił, że temat odporności środowiskowej i klimatycznej sektora rolnego jest bardzo szeroki, dlatego został podzielony na **dwa odrębne spotkania**. Pierwsze (21.07.2026) dotyczy **odporności środowiskowej i klimatycznej**, natomiast kolejne (zaplanowane na 31.07.2026) będzie poświęcone **odporności ekonomicznej** gospodarstw rolnych. Wskazał, że rolnictwo jest jednym z najważniejszych sektorów gospodarki, gdyż odpowiada za produkcję żywności, a równocześnie coraz częściej realizuje cele związane z biogospodarką, odnawialnymi źródłami energii oraz dostarczaniem wielu dóbr i usług środowiskowych. Zwrócił uwagę, że rolnictwo jest jednocześnie silnie uzależnione od warunków przyrodniczych i coraz częściej doświadcza skutków ekstremalnych zjawisk pogodowych. Omówił trzy wymiary odporności: stabilność wobec nieoczekiwanych zdarzeń, zdolność adaptacji do zmian oraz zdolność transformacji poprzez wdrażanie nowych rozwiązań i innowacji. Podkreślił również, że w

świeśle rekomendacji Komisji Europejskiej szczególne znaczenie mają działania związane z gospodarowaniem wodą oraz poprawą zdrowia gleb.

RYZYKA ŚRODOWISKOWE I KLIMATYCZNE ORAZ METODY ICH OGRANICZANIA W GOSPODARSTWACH ROLNYCH – PREZENTACJA IUNG-PIB

Pani Katarzyna Żyłowska (IUNG-PIB) przedstawiła prezentację dotyczącą uwarunkowań środowiskowo-klimatycznych, strat powodowanych przez zjawiska ekstremalne oraz możliwości ograniczania ryzyka w rolnictwie. Wskazała, że jednym z głównych problemów Polski są słabe gleby, szczególnie w centralnej i zachodniej części kraju, gdzie dominują gleby piaszczyste o ograniczonej zdolności zatrzymywania wody. Zwróciła uwagę, że tylko niewielka część gleb w Polsce charakteryzuje się wysoką odpornością na suszę. Podkreśliła także kluczowe znaczenie materii organicznej dla retencji wody. Zaprezentowane wyniki badań pokazały, że wiele regionów kraju, zwłaszcza Wielkopolska, charakteryzuje się bardzo niską zawartością materii organicznej, co dodatkowo zwiększa podatność na skutki suszy.

Pani Żyłowska wskazała, że proces zwiększania zawartości materii organicznej jest długotrwały i wymaga stosowania słomy, nawozów naturalnych, międzyplonów oraz roślin bobowatych. Podkreśliła również, że warunki glebowe są bardzo zróżnicowane nawet w obrębie pojedynczych pól, co wpływa na nierównomierną reakcję roślin na stres wodny. Ponadto, omówiła zmiany klimatyczne obserwowane w Polsce. Wyjaśniła, że roczne sumy opadów nie zmieniają się znacząco, natomiast zmienia się ich rozkład w czasie. Coraz częściej występują intensywne opady nawałne, które nie poprawiają bilansu wodnego gleb, ponieważ woda szybko spływa powierzchniowo i nie jest efektywnie wykorzystywana przez rośliny. Wskazała, że jednocześnie obserwowany jest wzrost częstotliwości susz, fal upałów, przymrozków oraz gradobii. Na podstawie danych klimatycznych podkreśliła, że największe straty w rolnictwie powodują susze oraz przymrozki wiosenne. Jednocześnie zwróciła uwagę na przebieg roku 2026, który stanowi przykład kumulacji niekorzystnych zjawisk klimatycznych. Najpierw wystąpiły silne przymrozki obejmujące cały kraj, następnie susza, a później fale upałów przekraczające miejscami 40°C. W efekcie wiele upraw zostało dotkniętych znacznymi stratami. Przedstawione dane wskazywały, że szczególnie zagrożone są województwa wielkopolskie, kujawsko-pomorskie i mazowieckie.

Na zakończenie podkreśliła, że kluczowym działaniem adaptacyjnym jest poprawa gospodarowania wodą. Wskazała na potrzebę odbudowy zasobów materii organicznej, zwiększania retencji glebowej, racjonalnego gospodarowania wodą w całej gospodarce oraz rozwoju działań proaktywnych, które ograniczają skutki suszy jeszcze przed jej wystąpieniem. Przywołała również przykłady praktyk stosowanych w Polsce i innych krajach europejskich, takich jak międzyplony, nawożenie organiczne, oczka wodne, zadrzewienia śródpolne, zatrzymywanie wody w rowach melioracyjnych oraz różne systemy ograniczające odpływ powierzchniowy.

Po zakończeniu prezentacji IUNG-PIB pan Bogdan Pomianek podkreślił znaczenie relacji między wodą a glebą, konieczność zwiększania wiedzy wszystkich interesariuszy oraz potrzebę odpowiedzialnego gospodarowania wodą nie tylko przez rolników, ale przez całe społeczeństwo.

ODPORNOŚĆ ŚRODOWISKOWA I KLIMATYCZNA GOSPODARSTW ROLNYCH. JAKIE DZIAŁANIA NALEŻY PODEJMOWAĆ, ABY EFEKTYWNIIE BUDOWAĆ W TYM ZAKRESIE ODPORNOŚĆ SEKTORA ROLNEGO I ROLNO-SPOŻYWCZEGO? – PREZENTACJA MRiRW

Następnie pan Bogdan Pomianek przedstawił prezentację opisującą możliwości wsparcia wynikające z projektowanych przepisów WPR po 2027 roku: Działania rolnośrodowiskowe i klimatyczne oraz Inwestycje na rzecz odporności środowiskowo-klimatycznej. Prezentacja obejmowała również informacje dotyczące inwestycji realizujących cele środowiskowe i klimatyczne w obecnej perspektywie 2023-2027 oraz w perspektywie 2014-2020.

DYSKUSJA

Kończąc swoją prezentację pan Bogdan Pomianek wyświetlił pytania, które były podstawą do dyskusji w trakcie spotkania:

1. Jakie obszary i kierunki działań należy uznać za kluczowe dla zwiększania odporności środowiskowej i klimatycznej gospodarstw rolnych w świetle obecnych i prognozowanych ryzyk klimatycznych oraz środowiskowych?
2. Na jakich instrumentach, praktykach, inwestycjach powinno koncentrować się wsparcie w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, aby skutecznie i efektywnie zwiększać odporność środowiskową i klimatyczną gospodarstw rolnych, przy jednoczesnym zapewnieniu stabilności produkcji i wzmacnianiu ich konkurencyjności?
3. Jak powinien wyglądać idealny model zarządzania ryzykiem w gospodarstwach począwszy od działań prewencyjnych, budowania odporności, a skończywszy na ubezpieczeniach? Czy dostępność ubezpieczeń (zakres i cena) powinna być warunkowana wprowadzeniem w gospodarstwach działań prewencyjnych, np. stosowaniem siatek przeciwgradowych, systemów zraszających, zabiegów agrotechnicznych, właściwego doboru upraw, gospodarowania wodą itp.?

W dyskusji podniesiono następujące kwestie:

1. Cel i ramy teoretyczne odporności (Resilience)

- **Definicja odporności:** Dyskusję otwarto wskazaniem, że odporność sektora rolnego należy rozumieć na trzech poziomach: **stabilność** (reakcja na nieoczekiwane szoki, np. płatności bezpośrednie), **zdolność do adaptacji** (łagodzenie skutków poprzez np. ekoschematy i gospodarkę glebową) oraz **zdolność do transformacji** (wdrażanie nowych rozwiązań eliminujących ryzyko).
- **Podział tematyczny:** Spotkanie skoncentrowało się na odporności środowiskowej i klimatycznej, rezerwując temat odporności ekonomicznej na kolejne posiedzenie.

2. Diagnoza stanu zasobów naturalnych i klimatu

- **Krytyczna sytuacja gleb:** Polska posiada jedno z najsłabszych gleb w Europie – ponad **80% gleb w Wielkopolsce to gleby lekkie i bardzo podatne na suszę**. Średnia zawartość materii organicznej jest niska (ok. 1,6% w Wielkopolsce), co mocno ogranicza zdolność retencyjną.

- **Zmienność klimatyczna:** Choć roczna suma opadów pozostaje stabilna (ok. 600 mm), zmienia się ich charakter – dominują **opady nawalne i gwałtowne zjawiska (grad, przymrozki, fale upałów)**, które nie zasilają wód gruntowych, lecz powodują straty.
- **Ekstremalne zjawiska 2026 roku:** Przytoczono dane o stratach z bieżącego roku: przymrozki w kwietniu (zasięg ogólnopolski), susza rolnicza (65% gmin) oraz fale upałów przekraczające 40°C, które dotknęły ok. **96 tys. ha upraw krzewów owocowych**.

3. Priorytety w gospodarce wodnej i retencji

- **Retencja „u źródła”:** Uczestnicy byli zgodni, że priorytetem musi być **retencja glebowa i krajobrazowa** – zatrzymywanie wody w miejscu, gdzie spadła, zamiast budowy wielkich zbiorników retencyjnych.
- **Reforma spółek wodnych:** Wskazano na konieczność zmian prawnych – spółki wodne potrzebują finansowania nie tylko na inwestycje, ale i na **koszty bieżące** (utrzymanie kadr i sprzętu). Postulowano obowiązkowe członkostwo dla wszystkich właścicieli gruntów w danej zlewni.
- **Rola bobrów:** Pojawił się postulat uznania bobrów za „naturalnych inżynierów” retencji. Zaproponowano system rekompensat, który sprawiłby, większą akceptację obecności tych zwierząt na ternie gospodarstw rolnych.
- **Modernizacja melioracji:** Systemy melioracyjne muszą przejść transformację z funkcji wyłącznie odwadniającej na **nawadniająco-odwadniającą** (budowa zastawek).

4. Biologizacja i zdrowie gleby jako fundament odporności

- **Mikrobiom glebowy:** Podkreślono, że zdrowa gleba to „biologiczna infrastruktura” gospodarstwa. Mikroorganizmy poprawiają strukturę gleby, zwiększają retencję i ograniczają patogeny.
- **Postulaty biologizacji:** Wezwano do szerszego stosowania **preparatów mikrobiologicznych**, kwasów humusowych oraz powrotu do nawożenia naturalnego (obornik), który jest najskuteczniejszym sposobem budowy próchnicy.
- **Wskaźnik jakości gleby:** Zaproponowano stworzenie syntetycznego wskaźnika poprawy jakości gleby (próchnica, PH), który mógłby zastąpić wiele skomplikowanych eko-schematów.

5. Instrumenty wsparcia i zarządzanie ryzykiem

- **Od pomocy socjalnej do inwestycyjnej:** System wsparcia powinien ewoluować z modelu „gaszenia pożarów” (rekompensaty po klęskach) w stronę **wspierania prewencji** (np. systemy antygradowe, nawodnienia kropelkowe).
- **Nowe podejście do ubezpieczeń:** Postulowano powiązanie stawek ubezpieczeniowych z działaniami prewencyjnymi – rolnik stosujący praktyki zwiększające odporność (np. uprawa bezorkowa, retencja) powinien płacić **niższe składki**.
- **Instrumenty zwrotne:** Wskazano na potrzebę szerszego wykorzystania pożyczek i gwarancji (mechanizm dźwigni finansowej), szczególnie w inwestycjach generujących dochód, co pozwoliłoby objąć wsparciem większą liczbę gospodarstw.

6. Bariery i wyzwania systemowe

- **Bariery prawne:** Skomplikowane prawo wodne i budowlane utrudnia budowę małej retencji i oczek wodnych.
- **Luka wiedzy:** Rolnicy potrzebują nie tylko dotacji, ale przede wszystkim wiedzy i **gospodarstw demonstracyjnych („latarni”)**, gdzie mogliby zobaczyć praktyczne efekty nowych metod.
- **Demarkacja funduszy:** Zauważono potrzebę jasnego podziału kompetencji i środków między resortami (rolnictwa, klimatu, infrastruktury), ponieważ gospodarka wodna jest zagadnieniem międzyresortowym.
- **Ochrona istniejącej zieleni:** Zwrócono uwagę na problem znikania drzew i zadrzewień śródpolnych z powodu biurokratycznych kar w przeszłości; postulowano programy wspierające ich odtwarzanie.

7. Innowacyjne propozycje technologiczne

- **Precyzyjne nawadnianie:** Promowanie systemów kropelkowych, które oszczędzają wodę i pozwalają na precyzyjne podawanie składników (fertygacja).
- **Bio-węgiel i wypas:** Propozycje wykorzystania bio-węgla do wiązania wody i węgla w glebie oraz promowanie wypasu bydła jako metody poprawy absorpcji wody na pastwiskach.
- **Hodowla odpornych odmian:** Zwiększenie roli stacji oceny odmian (COBORU) w promowaniu roślin tolerancyjnych na stres suszy

PODSUMOWANIE

Pan Bogdan Pomianek, podsumowując piąte spotkanie Grupy 1, podkreślił wysoką merytoryczność dyskusji oraz znaczenie zebranych opinii dla dalszych prac nad programowaniem Wspólnej Polityki Rolnej po 2027 roku. Zadeklarował, że głosy ekspertów i praktyków zostaną wykorzystane przy przygotowywaniu konkretnych rozwiązań interwencyjnych w ramach PPKR. Przewodniczący uznał kwestię wody za temat „dojrzały”, który obecnie częściej łączy niż dzieli interesariuszy. Podkreślił, że choć aspekty prawne (pozwolenia wodnoprawne, prawo budowlane) pozostają złożone, to potrzeba retencji w krajobrazie jest powszechnie rozumiana i akceptowana. Zapowiedział również, że resort rolnictwa i rozwoju wsi wróci do Grupy z konkretnymi propozycjami dotyczącymi wspierania praktyk zwiększających zasoby wody w glebie oraz usprawnienia funkcjonowania spółek wodnych.

Oficjalnie został ogłoszony termin kolejnego posiedzenia zaplanowanego na **31 lipca 2026 r. o godzinie 10:00**, którego tematem przewodnim będzie **odporność ekonomiczna gospodarstw rolnych**.

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem:

www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych